

Kammarrätt, 2024-2298

KAMMARRÄTTEN I

DOM

Mål nr 2298-24

GÖTEBORG

2025-04-15

Meddelad i Göteborg

KLAGANDE

Lidl Sverige KB, 969667-6312

Ombud: Michael Boström och Thomas Iakovidis

MOTPART

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs kommun

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 21 mars 2024 i mål nr 10031-23, se bilaga A

SAKEN

Varning enligt lagen om tobak och liknande produkter

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten upphäver Miljö- och klimatnämndens beslut om varning.

YRKANDEN M.M.

Lidl Sverige KB yrkar att kammarrätten ska upphäva beslutet om varning.

Bolaget anför följande. Det är en oproportionerlig tillsynsåtgärd att meddela bolaget en varning. De så kallade bristerna i bolagets ekonomiska lämplighet gäller bara ett fåtal avvikelser som inte kan anses vara betydande. Under verksamhetsåret 2022/2023 hade bolaget en nettoomsättning på nästan 17 miljarder kronor. I förhållande till bolagets storlek kan omfattningen av bristerna inte anses vara onormala.

Miljö- och klimatnämnden anser att överklagandet ska avslås. Nämnden anför i huvudsak följande.

Bolaget har såväl brustit i sin ekonomiska lämplighet som haft otillåten marknadsföring på försäljningsstället. Bolaget har även brustit i sin egenkontroll.

Vad gäller bolagets brister i ekonomisk lämplighet hänvisas till vad som har anförts tidigare.

Gällande otillåten marknadsföring konstateras att bolaget lyste upp tobaksvaror i ett kylskåp vid nämndens två senaste tillsynsbesök på försäljningsstället. Den starka vita belysningen i kylskåpet särskilde sig från butikens ordinarie gultonade takbelysning på ett sätt som särskilt skulle dra kundens uppmärksamhet till tobaksvarorna. Kylskåpet var därtill placerat ute i butiken, vilket gjorde det direkt tillgängligt för konsumenter. Detta utgör en uppsökande marknadsföringsåtgärd som inte är förenlig med lagen om tobak och liknande produkter.

Bolaget har även brustit i sin egenkontroll i att säkerställa att bolaget inte har otillåten marknadsföring. Det är allvarligt att bolaget inte har följt sina rutiner i egenkontrollprogrammet och inte heller vidtagit några åtgärder för att rätta till de uppmärksammade bristerna.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Den omständigheten att den särskilda kylen för snus var placerad ute i butiken var inte en omständighet som låg till grund för beslutet om varning. Därför ska den omständigheten inte heller beaktas vid kammarrättens prövning.

Till stöd för sina påståenden om belysningen i den kyl som var avsedd för snus åberopar nämnden ett fotografi. Fotografiet ger dock inte något tydligt stöd för att belysningen var ägnad att dra särskild uppmärksamhet till kylen. Därför instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att användandet av den särskilda kylen inte utgör en otillåten marknadsföringsåtgärd.

Bedömningen i frågan om kylen innebär att bolaget inte heller ska meddelas varning på grund av brister i sin egenkontroll av marknadsföringen av tobaksvaror.

Vad gäller bolagets ekonomiska misskötsamhet gör kammarrätten följande bedömning.

De brister avseende ekonomisk skötsamhet som nämnden har lagt till grund för sitt beslut är att bolaget hade ett skuldsaldo hos Kronofogdemyndigheten i allmänna mål om 75 000 kr och sju betalningsanmärkningar. En av betalningsanmärkningarna avser ett belopp om 220 708 kr i ett enskilt mål.

För att bedöma misskötsamhetens allvarlighetsgrad är det enligt kammarrättens mening inte tillräckligt att bedöma de enskilda bristerna som sådana. De enskilda bristerna måste även sättas i relation till verksamhetens omfattning. En brist som i en mindre verksamhet skulle framstå som allvarlig tyder nämligen inte nödvändigtvis på att tillståndshavaren är olämplig när samma brist förekommer i en omfattande och i övrigt välskött verksamhet.

I det här fallet gäller att bolaget har en nettoomsättning som under verksamhetsåret 2022/2023 uppgick till nästan 17 miljarder kronor. Mot den bakgrunden bedömer kammarrätten att inte heller att de brister som gäller den ekonomiska lämpligheten är så allvarliga att det finns skäl att meddela en varning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (KR-01).

I avgörandet har deltagit kammarrättslagmannen Ann-Louise Björnsson (ordförande), kammarrättsrådet Axel Hanson (referent) och tf. kammarrättsassessorn Anna Karlsson.

Föredragande har varit [kammarrättsfiskalen].

- - -

FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I GÖTEBORG
Avd. 3

DOM
2024-03-21
Göteborg

Mål nr 10031-23

KLAGANDE

Lidl Sverige Kommanditbolag, 969667-6312

Ombud:
[Ombud 1]

MOTPART

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs Stad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs Stads beslut 2023-08-16, dnr 2023-13597

SAKEN

Varning enligt lagen (2018:2088) om tobak och liknande produkter, förkortad LTLP

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljö- och klimatnämnden i Göteborgs Stad (nämnden) beslutade den 16 augusti 2023 att meddela Lidl Sverige Kommanditbolag (bolaget) en varning med stöd av 7 kap. 11 § LTLP. Beslutet motiverades i huvudsak enligt följande.

Bolaget har försäljningstillstånd för detaljhandel med tobaksvaror. Vid tillsyn har det vid två tillfällen konstaterats brister då bolaget haft marknadsföring på försäljningsstället som varit uppsökande i och med en upplyst snuskyl. I samband med ansökan om försäljningstillstånd för tobaksvaror skickades det in ett egenkontrollprogram där det redogjordes för rutiner för att kontrollera marknadsföring av tobaksvaror, då bolaget haft en uppsökande marknadsföringsåtgärd har de också brustit i dessa rutiner. Under utredningen har det även konstaterats brister i bolagets ekonomiska lämplighet då bolaget enligt kreditupplysning har ett skuldsaldo hos Kronofogden om 75 000 kr avseende allmänna mål samt ett flertal betalningsanmärkningar.

YRKANDEN M.M.

Bolaget yrkar att det överklagade beslutet ska upphävas och anför i huvudsak följande. Det finns inte ett generellt förbud mot att använda belysning inuti snusskyltar. Det rör sig endast om ett praktiskt och neutralt ljus som möjliggör för kunden att skilja på olika varumärken. Det vita skenet kan inte anses vara en särskilt uppmärksamhetsväckande ljusanordning, och inte heller kan varorna eller kylens belysning ses utifrån försäljningsstället. I och med att det inte anses ha skett någon överträdelse av marknadsföringen, har det heller inte kunnat påvisas någon brist av egenkontrollprogrammet.

Vad gäller bolagets skuld och betalningsanmärkningar är felaktigheterna inte systematiska, rör ytterst ringa belopp sett till den breda verksamheten samt att bolaget har betalat skulden så fort den upptäcktes efter påpekande från nämnden. Betalningen skedde därför ungefär två veckor efter att den skulle ha betalats. Bolaget ser allvarligt på det inträffade och som resulterat i skärpta rutiner för den aktuella typen av ärenden.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. Ljussättningen i snuskylan utgör inte sådan belysning som eventuellt skulle kunna motiveras utifrån kundens perspektiv för att kunna informera sig om varorna, utan belysningen utgör en särskilt utformad åtgärd med ett starkt sken för att särskilt dra kundens uppmärksamhet till tobaksvarorna. Bolaget har även brustit i sin ekonomiska lämplighet då betalningsanmärkningarna är upprepade samt att det rör sig om ett betydande skuldsaldobelopp hos Kronofogden. Vad gäller att bolaget ska ha hanterat skulden påverkar det inte bedömningen huruvida bolaget brustit i sina ekonomiska åtaganden och därmed brustit i sin lämplighet.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

- Frågan i målet

Det förvaltningsrätten ska pröva i detta mål är om nämnden har haft fog för att ge bolaget en varning enligt 7 kap. 11 § LTLP. De brister som gjorts gällande har avsett marknadsföring, bristande efterlevnad av bolagets egenkontroll samt ekonomisk lämplighet. Avseende dessa punkter gör förvaltningsrätten följande bedömning.

- Marknadsföring

Det är som huvudregel förbjudet att marknadsföra tobaksvaror till konsumenter (4 kap. 1 § LTLP). Inne på fysiska försäljningsställen är det tillåtet att använda sådana kommersiella meddelanden för tobaksvaror som inte är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak. Sådana kommersiella meddelanden ska, i den omfattning det är möjligt, placeras så att de inte är synliga från utsidan av försäljningsstället (4 kap. 2 § LTLP).

Gällande marknadsföring av tobaksprodukter uttalas i förarbetena bl.a. följande. Neutral information om att man säljer tobaksvaror godtas, liksom varu- och prislistor och liknande kommersiella meddelanden som endast fyller funktionen att göra det möjligt för konsumenter att skilja mellan olika to-

baksvaror. Vidare tillåts reklamskyltar av måttfull karaktär och diskreta logotyper på exempelvis kyl- iskar för snusförpackningar. Undantaget för kommersiella meddelanden inne på försäljningsställen bör dock tolkas restriktivt (prop. 2004/05:118 s. 36-38 och s. 59).

Av Konsumentverkets allmänna råd om marknadsföring av tobaksvaror till konsumenter (KOVFS 2019:3) framgår bl.a. följande. Marknadsföringen av tobaksvaror ska utformas på ett återhållsamt och neutralt sätt. Utformningen av kommersiella meddelanden ska begränsas till relevanta fakta rörande varan och dess egenskaper, presenterade i så saklig form som möjligt och utan ovidkommande inslag. Det kommersiella meddelandet ska bedömas som en helhet. En tobaksvara och dess förpackning bör visas på ett neutralt och sakligt sätt. Presentationen bör inte vara ägnad att väcka särskild uppmärksamhet.

Butiksarrangemang som är intresseväckande och inbjudande bör inte användas. En helhetsbedömning av exponeringen bör ske. Vid bedömningen kan omständigheter som exempelvis särskilt uppmärksamhetsväckande ljud- och ljusanordningar eller föremål som ingår i butiksarrangemang, beaktas (jfr Marknadsdomstolens avgörande MD 2014:14).

Av handlingarna i målet framkommer att bolaget på sitt försäljningsställe har en snuskyl med inbyggd belysning, och som enligt nämnden innebär en uppsökande marknadsföringsåtgärd som inte fyller någon praktisk funktion. Förvaltningsrätten konstaterar inledningsvis att förvaring i kylar normalt medför begränsade möjligheter att se de produkter som tillhandahålls i utrymmet, i jämförelse med de varor som ligger öppet i butiken, eftersom de inte i lika hög grad nås av belysning från taken. Belysningen inuti sådana utrymmen kan därmed sägas fylla en särskiljande funktion på så vis att konsumenten får möjlighet att se och skilja mellan de olika tobaksvarorna.

Utifrån tillgängligt fotografi från tillsynsbesöket framstår ljusanordningen enligt förvaltningsrätten som neutral vad gäller färg och ljusstyrka, och är i övrigt inte av sådan karaktär att den i sig kan anses vara särskilt uppmärksamhetsväckande. Enbart omständigheten att det vid de två tillsynsbesöken fanns en upplyst snuskyl kan alltså inte anses medföra att det förekommit marknadsföring av tobaksvaror som är påträngande, uppsökande eller uppmanar till bruk av tobak. Därtill kan också konstateras att det inte framkommit uppgifter om att den upplysta kylen varit placerad på ett sätt som gör den synlig utanför försäljningsstället. Den upplysta snuskylan är därför inte att betrakta som otillåten marknadsföring enligt 4 kap. 2 § LTLP.

- Egenkontroll

Den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror eller gränsöverskridande distansförsäljning ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram (5 kap. 6 § LTLP).

Enligt nämnden har bolaget brustit i sin egenkontroll vad gäller rutiner för att kontrollera marknadsföring av tobaksvaror. Mot bakgrund av att förvaltningsrätten inte anser att bolaget har bedrivit otillåten marknadsföring anses bolaget inte heller ha brustit i sin egenkontroll enligt 5 kap. 6 § LTLP.

- Ekonomisk lämplighet

Ett tillstånd får beviljas endast den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig att utöva verksamheten samt att verksamheten kommer att drivas i enlighet med de krav som ställs upp i denna lag (5 kap. 2 § LTLP).

Av förarbetena framgår att lämpligheten hos den som avser att bedriva tobaksförsäljning bör huvudsakligen kunna ske på samma sätt som vid en ansökan om serveringstillstånd (prop. 2017/18:156 s. 63). När det gäller serveringstillstånd nämns i förarbetena bl.a. följande. Den som drar sig undan från

beskattning eller som i övrigt på ett betydande sätt missköter sina ekonomiska åligganden gentemot det allmänna är inte lämplig att inneha tillstånd enligt lagen. Som exempel kan nämnas missköta skatte- och avgiftsinbetalningar och allvarligt åsidosättande av bokförings- och uppgiftsskyldighet. Vidare framgår att enbart en eller ett fåtal restförda skatte- eller avgiftsskulder m.m. bör, såvida det inte rör sig om betydande belopp, normalt inte diskvalificera tillståndshavaren eller hindra en person från att få ett sökt tillstånd. Även en seriös företagare kan, t.ex. under en kortare tidsperiod, råka i ekonomiska svårigheter. Öppna kontakter med Kronofogdemyndigheten och en välskött avbetalningsplan får normalt anses tyda på att tillståndshavaren eller personen ändå är seriös. Det är också väsentligt att bedöma hur skulden uppkommit, om det t.ex. rör sig om upprepade försummelser. Visad vilja från sökanden eller tillståndshavaren att betala bör också kunna beaktas (prop. 1994/95:89 s. 103-104).

Av genomförd kreditupplysning framgår att bolaget den 16 juni 2023 hade ett skuldsaldo hos Kronofogden för allmänna mål om sammanlagt 75 000 kr. Dessutom visar kreditupplysningen att bolaget hade sju betalningsanmärkningar, varav fem för allmänna mål som hänför sig till felparkeringsavgifter mellan åren 2022-2023.

Förvaltningsrätten kan inledningsvis konstatera att kreditupplysningen visar att bolaget har, oavsett om de i efterhand har reglerat aktuell skuld eller inte, misskött sina ekonomiska åligganden gentemot det allmänna. Det rör sig således om sådan misskötsamhet som kan påverka lämpligheten av att erhålla aktuellt tillstånd. Det ska däremot understrykas nämnden endast har meddelat bolaget en varning, och inte återkallat tillståndet, varför bolaget fortfarande anses vara lämplig att erhålla aktuellt tillstånd trots den ekonomiska misskötsamheten.

En varning får meddelas tillståndshavare vid allvarliga eller upprepade överträdelser av det som gäller enligt lagen eller anslutande föreskrifter (7 kap. 11 § LTLP). Syftet med en varning är att tillståndshavaren ska ges en möjlighet att rätta till de förhållanden som föranlett varningen. Samtidigt utgör varningen en administrativ sanktion som i förlängningen, om förhållandena som föranlett varningen inte rättas till, kan leda till att tillståndet återkallas. Varning är därför avsedd att utfärdas i allvarligare fall eller vid upprepade överträdelser. För att det ska vara aktuellt att meddela varning ska det vara fråga om brister eller förhållanden som motiverar ett särskilt påtryckningsmedel (prop. 2017/18:156 s. 214-215).

Då förvaltningsrätten ansett att bolaget inte har bedrivit otillåten marknadsföring eller brustit i sin egenkontroll blir frågan om den ekonomiska misskötsamheten ensamt kan ligga till grund för en varning enligt 7 kap. 11 § LTLP.

Mot bakgrund av bolagets skuld och flertalet betalningsanmärkningar gentemot det allmänna bedömer förvaltningsrätten att bolagets ekonomiska misskötsamhet ses som allvarliga och upprepade överträdelser, varför det finns grund för ett meddela en varning. Vidare framgår att bolaget själva uttryckt att de skärpt sina rutiner för den aktuella typen av ärenden efter nämndens påpekanden, vilket talar för att de inte haft fullt fungerande rutiner i sin verksamhet.

Varningen får därmed anses ha varit ett lämpligt påtryckningsmedel för att bolaget ska ges möjlighet att rätta till de brister som påträffats avseende de ekonomiska förhållandena.

- Sammantagen bedömning

Sammantaget finner förvaltningsrätten att det inte har funnits några brister gällande bolagets marknadsföring eller egenkontroll, men att nämnden mot bakgrund av den ekonomiska misskötsamheten haft fog för att meddela bolaget en varning enligt 7 kap. 11 § LTLP. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Sara Westerberg
Rådman

I avgörandet har även tre nämndemän deltagit.

Föredragande i målet har varit [föredragande juristen].